

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (ملازمات عقليه)

تحسين و تقبيح عقلي

جلسه ۱۶۵

استاد رفعتی

تحسين و تقبيح عقلي

سوال اصلي:

آيا حاكم به حسن و قبح افعال، عقل است يا شرع؟

رأی اشاعره

در حسن و قبح افعال، عقل هيچ حكمي ندارد و اساسا حسن و قبح به امر حقيقي و واقعي برنمي گردد و اين طور نيست كه قبل از ورود بيان شارع، فعل ذاتا داراي حسن يا قبح باشد؛ بلكه هرآنچه را شارع حسن قرار داد، حسن گشته و آنچه را كه قبيح شمرد، قبيح مي باشد؛ بنابراین اگر شارع اقدس قضيه را عكس مي فرمود، امتناعي نداشته و امر منقلب مي گرديد به اين معنا كه قبيح حسن شده و بالعكس.

مثال:

نسخ حرمت و تبديش به وجوب و يا بالعكس نسخ وجوب و تبديل آن به حرمت به عنوان مثال براي اين مدعي ذكر شده است.

رأی عدليه

افعال با قطع نظر از حكم شارع، ذاتا از نظر عقل، قيمت و ارزش حقيقي و واقعي دارند؛ چه آنكه برخي از آنها في نفسه حسن و بعضي ديگر قبيح بوده و پاره اي ديگر فاقد اين دو صفت مي باشند. واضح است كه شارع اقدس ابا امر نمي فرمايد مگر به چيزي كه حسن بوده و نهي نمي نمايد مگر از آنچه قبيح مي باشد؛ لذا صدق و راستگويي في نفسه حسن است و به خاطر همين حسنش حق تعالي ما را به آن امر فرموده؛ نه آنكه بعد از امر الهي حسن شده است؛ چنانچه كذب في نفسه قبيح بوده و همين قبح

مرکز مجاز امام صادق (ع)

در آن، باعث آن شده که خداوند متعال از آن نهی بفرماید؛ نه آنکه چون نهی به آن تعلق گرفته قبیح گردیده است.

تلخیص مطلب:

آنچه ذکر شد خلاصه‌ای بود از رأی طرفین ولی به عقیده ما، این مقدار از بیان و این توضیح با تقریری که ذکر شد؛ رأی و عقیده طرفین را واضح و روشن نمی‌کند و اگر آن را به وضوح و روشنی کامل بیان نکنیم، نقاط و نکات غامضی در بحث می‌ماند که بدین ترتیب نمی‌توانیم حکمی برای هیچیک از طرفین نزاع بنمائیم؛ لذا نیاز به توضیح بیشتر است.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv